

Pályázati felhívás erdészeti szakközépiskolások számára

Kedves Diákok!

Hajdú István erdőmérnök kollégánk írásában szándékosan sűrítve próbálja feleleveníteni azokat a szakkifejezéseket, melyeket eleink használtak. A múlt században jórészt a német nyelv uralta az erdész-vadász szakmai irodalmat. Az Országos Erdészeti Egyesület már megalakulásakor tudatosan harcolt az idegen szavak használata ellen, melynek hatása a korabeli Erdészeti Lapokban is tapasztalható.

Most egy kis játékra hívunk meg benneteket. A feladat az, hogy Hajdú István írásából állítsatok össze egy szótárt, melyben a régi szakkifejezéseket kell párosítani a ma használatossal.

Hajdú István elküldte az általa összeállított szótárt, ami alapja lesz az értékelésnek. A legtöbb kifejezést párosítókat a Mezőgazda Kiadó könyvvvel jutalmazza.

A megfejtéseket az Erdészeti Lapok szerkesztőségébe küldjétek.

Beküldési határidő: 1994. április 15.

HAJDÚ ISTVÁN

Száz éve történt

(Komoly szakbeszély – ami ma paródiának tűnik)

Sokat változik az erdészeti szaknyelv is. Rővid időn belül ez nem érzékelhető, de három-négy emberöltő után már nagyon...

A következő kis, mondvacsinált beszélgetés két erdész száz év előtti beszélgetése is lehetett volna – azokkal a szavakkal, amelyek a száz év előtti szaknyelven még általában használatosak voltak.

Az egyik erdősz légyen hegyes vidékről, a neve Hubert (H), a másik az sít vidéki Sándor (S), nevezetű. Összetalálkoztak – mondjuk – Egerben, s beszélgettek egy kiskorcsmában az erdőszet aktuális problémáiról, természetesen egy-egy pint jó bikavér mellett: ...

H: Felétek milyenek az állabok?

S: A legtöbb muzsdaifa – van későnyöngyöző is –, de közhír is sok van – jóllehet sok erdő már tarlasztás, vagy ahogy itt mondják: takarítógóság alá került. ...

Csak az a baj, hogy az ertvényeket és az értékeket igen bánja a cserébüly! ... Ma már száztoligás a kár, mint annak előtte – s így sok helyütt a zárat is veszélyeztetve vagyon! ...

H: Nálunk sok a szurkos-perenye. ...

Ezeket, de még a terenyefenyőt is gyakran eszi a fenyőtörny, na, meg a fenyőzöher. ...

De miért mondd te, hogy muzsdaifa – amikor az a hivatalos nyelvvezetben: csupkás tölgy?! ...

Látod, nálunk, a' hegyen illen nincsen, de van az meszen szörösödő tölgyünk, no, meg egy kevés csupkállan tölgyünk, s van bikk és gyurtyán is bővíben! ... Ezek együtt termelik a' sok élenyt! ...

S: Nálunk, a' csemetésben a' közönséges áska tesz

sok kárt. Még szerencse, hogy sok az sül is! ...

A' lepkék meg a' petéikkel támadják meg az értékeket és az újbóltásokat, de a' cserőczéseket, vagy ahogy a másik vidékiesen mondják: a cseplyéseket is. ...

Nemrég azoknak a nyárfifenyőknek a kárlátója voltam, amelyeket ki kellett irtani az urasági ligetben. A verzés miatt: az időn nem pörsedtek ki! ...

Pedig farkasbobot is ástunk be a talajába, sőt ganéjjoztunk is előzőleg! ...

H: Nem nyári fenyő az, te, hanem gúzfenyő! ...

Ez a legjobb hídlalófa, mert kicsi a fafehére, azaz a szűvácsa, meg a széke. Nyúlése jó, nem purhad, alig vágja a' szakca, és szaladni is nehéz. ...

S: Hát lehet, hogy nálatok gúzfenyő, de mi csak nyárfifenyőnek hívjuk, mivel az tüi télen elveszté! ...

Igaz, hogy nálatok a' hegyekben sok az iharfa?

Meghogy az ihar szívesen ráfajzik? ...

H: Van nálunk ihar bővíben, sőt még külhomból mézjuhar is! ... Az iharos azonban gyakran kopács, mert szívesen lefalalója télutón a' szarvas. Kikeletkor meg sok a hámolás is! ... Egy kapitális aggancsár a tavasszal dobkórban elpusztult! ...

S: Miért nem csináltak porgolát, vagy miért nem gányoltok! ... Nincs virgástok? Az aszufát erre jól fel lehet használni. Biztos van nátek sok tetetlen, terpes fátok is, erre a' célra oly kíválóan megfelelő. ...

H: Hát van, mert a mértéketlen legeltetés miatt már oly sok a rara silva nálunk is. ...

Igaz, hogy nálatok sok a gubics?

S: igen, de nálunk gubancsnak hívják! ...

Annyi az sarjadék muzsdaifánk, hogy cserhántó üzemben kezelni érdemes, alacsony fordával. ...

Van egy farakhelyünk is a falunk alatti görbedék-nél. Mellette meg van egy fonó-üzemünk, de azt kriminaliter károsították már többször az hamus-betyárok...

Alkalmazuk már korunk nagy vívmányát, a gőzekét!

Igaz, hogy nálatok az államvaspálya is épül?

H: Az államvaspálya még nem.

De magán sodrony eregettyünk már van!

Sóber üzemet is kezelünk.

Büszkék vagyunk a kísérletképpen telepített még-ás-fenyő állabunkra is! ...

S: Hát, bíz a, mi csak egy fodorjávör órással dícselkedhetünk. Gúzslik e már a körtvély nálatok?

Egy kis vackorpálinkával megkínálhatsz ám az ősszel! ...

H: Szívesen majd, de most még nem gúzslik, csak

zsendül. Felétek nincs gyümölcsény erdő?

S: Dehogy sincsen!

Mégis a legjobban a borovicskát, másképpen mondom a gyalogfenyőt kedvelem.

Nődögél a' hegyeken a rengőnyár és a papsüveg fa.

H: Jelesen!

Sőt! Jól sarjangozik, ha tallóra vágjuk! ...

sok ilyen cserdényünk van!

S: Nálunk is, kivéve a semlyéket és a mocsolát.

H: Péczéket állítatok-é az állabok és a fölertendő területek mellé? ...

S: Ezt nálunk így mondják: zombékolás. ...

Belépsz-é az Egyletünkbe?

H: Natürlich! ...

Mindenik derék erdősz – ki magyar honfű –, tagja leend a' Magyar Erdőszeti Egyletnek! ...

Minden ember egyenruhában, puszkával a vállán ismeri az erdészt, és indokolt is, hogy az erdő által képviselt nagy értéknek a gazdája a munkahe-lyén egyenruhát viseljen.

Valószínűnek látszik, hogy a tulajdonviszonyok rendeződésével az erdők új tulajdonosai is megkövetelik majd, hogy az erdősz szolgálati helyén a számára ingyenesen vagy kedvezményesen juttatott egyenru- hát viselje.

A szakmai együvértartozás jeleként azok is szívesen viselik az egyenruhát, akiknek nem az erdő az állandó szolgálati helye, de ezzel is jelezni kívánják, hogy ennek a szép hivatásnak a szolgálói.

Ugyanakkor – mint a neve is mutatja – *egyenruháról* van szó, *ami egyformaságot, azonosságot feltételez*. A zöld színű öltönyt vagy kalap még nem egyenruha.

Az erdészet persze mégsem katonai fegyveres testület, nem követheti ennek szigorú szabályzatait, módot kell tehát találni bizonyos határokon belül az egyéni ízlés szerinti változatosságok érvényesülésére is az öltözködés terén.

Ennek a látszólagos ellentmondásnak próbál – most már fél évtizede – eleget tenni az ERDÉSZ-94 Kft. azzal,

hogy jelentős választékkal, de mégis bizonyos korlátozott határokon belül, egységes ízlés szerint kínál erdősz- egyenruhákat és azok tartozékait.

Az erdősz és egyenruhája

Hozzávetőlegesen a szakma 65-70%-át ez a társaság látta el az utóbbi években egyenruhával. Az ágazat minden szintjét megszondázva döntött a szakmai zsűri az egyenruhák anyaga, formája, változatai tekintetében.

Jóleső érzés mostanában már látni, hogy bármilyen szakmai rendezvényről tudósítanak a médiák, a többség *egyfajta* egyenruhában jelenik meg, s ez jóféle együvértartozást, egységet jelképez.

Az erdészek, vadászok, környezetvédelmi szakemberek számára folyamatosan gondoskodik a Kft. *újdonságokról is*, hogy a szabvány-egyenruha mellett erdőszes-vadászos jellegű, mégis változatos egyenruha-féleségek és kiegészítők legyenek beszerezhetők. Ez évben pl. az eddigi, csupán vastagabb szövetből készült társasági öltönyt

mellett *nyári társasági öltönyt* is kínál- nak, könnyű nyári szövetből, egy- vagy kétszínű nadrággal, olcsón. Ez a ruha viselhető elegáns polgári öltö- nént is és emellett – különösen kétféle pantallóval, ami tulaj- donképpen két öltönyt jelent – igen gazdaságos is.

A farmeranyagból készült öltözék, a posztóból is rendel- hető szolgálati öltönyt vagy dzseki mind a választási lehet-őség kiszélesítését célozzák, különösen azok részére, akik

már rendelkeznek korábbi szolgálati idejükéből az egyenruha alapváltozatai- val. A változatossághoz járul a többi, kb. ötven féle tartozék és kiegészítő, a jól sikerült szolgálati bőrtáskán, cipő- kön, ingeken és kötőutárukon át, a zok- nik, erdőszkalapok és jelvények is. Az említettek a *természetvédelmi dolgozók* számára is praktikus viseletet je- lentenek.

Fontos tudni, hogy az 1991. évi XC. törvény módosításának 4. sz. mel- lékleite szerint ezek az egyenruhák és tartozékok *adómentes*, jövedelemadó alá nem eső juttatásnak minősülnek.

A társaságot annak idején az erdő- gazdaságok alapították, s most is az a céljuk, hogy méretre készített, jó mi- nőségű, de nem drága egyenruha-fé- leségekkel lássák el az erdészeket.

Tokody Mihály

MOLNÁR GYÖRGY

Látogatóban Kárpátalján

Napjaink egyik legfontosabb erdészeti politikai feladata, hogy újraértelmezzük kapcsolatainkat a volt szocialista blokk erdőgazdasági szakembereivel. A Mezőgazdasági Minőségértékelési Intézet (Budapest, Keleti K. u. 24.) jelenleg is arra törekszik, hogy nemzetközi kapcsolatrendszere állandóan bővüljön. Ennek szellemében vált lehetővé, hogy 1993. szeptember 27. és október 1. között az erdészeti osztály öt munkatársa tanulmányúton vehetett részt Ukrajna kárpátaljai erdőiben. Meghívtást az ungvári egyetem biológiai fakultásától kapott az intézet. Az egyetem képviselőitében dr. Georges Melika tudományos munkatárs fogadta küldöttségünket,

szervezte számunkra a szakmai programokat és kalauzolt bennünket tanulmányutunk során. Tökéletes (anyanyelvi szintű) magyarságával, egyéni stílusával és közvetlen természetével Georges megalapozta az út sikerét, amit a csodálatos erdők látványa tett felejthetetlené.

A látottakat utunk haladása szerint a következőkben foglalhatom össze: Szeptember 27-én Budapestről indultunk jókor reggel, számítva a határon várható tortúrára. Út közben mindenre kiterjedő ismertetőt kaptunk a Nyírségről kollégáinktól, *Bağaméry Gáspártól*, aki a tájegység kiváló ismerője. Nagy meglepetésünkre a magyar-ukrán határon valószínűtlenül rövid idő alatt áthaladtunk, hála a „szolgálati út” feliratú ukrán nyelvű táblánknak. Kélemes időben érkezünk meg kora délután Ungvárra, ahol lakásán kerestük fel Georges Melikát.

A programgyezetés után rövid városnéző sétát tettünk. Az elhanyagolt város képe, a nehéz élet látványa által keltett lehangoló élményt az emberek jó szíve, barátságossága ellensúlyozta. A rendszerváltást nem a korábbi gazdasági helyzet pozitív értelemben vett megváltozásában éreztük, hanem a magyar nyelv szabad használatában. A Magyarországhoz fűződő érzelmi megnyilvánulást pedig – ahogy utunk során tapasztaltuk – több városháza homlokzatára az ukrán zászló mellé kitűzött magyar zászló hirdette.

Első napi programunkban a helyi erdőgazdasági és erdőfelügyeleti központ meglátogatása szerepelt. A hivatalvezetővel és egy munkatársával beszélgettünk a helyi problémákról. A jelenlegi új szervezeti felállásban mindössze egy éve dolgoznak, sok dolog most tisztázódik.

Főbb munkadataik:

- Kárpátalja összes területe 1,2 millió ha, ebből erdő 600 000 ha (50%-os erdősiség);
- Fafajösszetétel: 65% bükk; 30% fenyő (elsősorban JF, LF), 5% egyéb fajok.

Este elfoglaltuk szálláshelyünket a helyi turistaszállóban. A valaha szebb napokat látott szállodában meleg vízzel csak véletlenszerűen lehetett találkozni, de ez cseppet sem keserítette el mindenre elszánt és felkészült kis csapatunkat.

Második napi programunkban a legtovábbi hely, a ráhoi erdészet felkeresése szerepelt. A kb. 250 km-es utat többször megszakítottuk, hogy helyi nevezetességekkel ismerkedjünk meg.

Elsőként a Beregszász környéki sík vidéki KST-állományokat néztük meg. Gyönyörű növekedésű, szép habitusú, egyenes törzsű fák alkottak erdőt szinte egyletlenül. Érdekes módon, a törzsek 90%-a fertőzött volt *Lachnis roboris-szal*. A megfelelő koronaméretnek ellenére igen gyenge maktkermés mutatkozott a fákon, igaz a terület rendszeres legeltetés alatt áll.

Kb. 30 km-rel keletebbre és 100 m-rel magasabban, Huszt környékén álltunk meg ezután. Szép KTT-B-GY egyes állományokban tettünk kis sétát, nudumos erdőtalajon, tömögével virágzott benne a kikerics helyi változata. A tölgyfákon bőséges makk- és mészmutatkozott.

Megkésett nekrológ

Már többször elgondolkoztam azon, vajon miért van az, hogy többnyire csak a közismert és kiemelkedő szakmai életutat bejárt kollégákról jelennek meg (haláluk után) visszaemlékezések. Hiszen valamennyi, az erdővel foglalkozó, hivatásának élő erdész halála nagy vesztesége a szakmának, és méltó a megemlékezésre.

Fokozta ez irányú hiányérzetemet, amikor nemrég Nyári László barátom sírjánál álltam, akit három éve veszített el a szakma és a családja. „Csak az hal meg igazán, akit elfelejtene” – olvasható a sírfeliraton.

Akik ismerték Nyári László erdészt s a barátot, bizonyára mélyen átérzik a felirat igazságát. Nekem több volt, mit kolléga, pedig ismeretségünk alig volt több, mint egy évtizedes. Az igazi erdészt idézi a találkozó emléke. A szűkebb pátriához való kötődés, a szakmailag sokszor embert próbáló helyzetállás, a ragaszkodás az erdőhöz, a családhoz, a barátokhoz. A felismerés, hogy vállalkozással lehet elfogadható feltételeket teremteni az utódoknak a helyben maradáshoz. A ragaszkodás, hogy az elhivatottság a családban folytatódjon tovább. Az evidencia, hogy fiát Sopronban kell taníttatni az általa is oly nagybecsült és szakmai, emberi tisztességet adó erdészeti középiskolában, s ha lehet, az egyetemen. De már nem élhette meg, hogy fia sikeres egyetemi felvételenek örülhessen, hogy leánya kertészessé cseperedéséhez apai segítséget nyújthasson.

Alig pár órát töltöttem náluk, és csodálattal egyes megnyugvással tapasztaltam, hogy a sors csapását viselő család fő szerepét az élettárs milyen magabiztosan vette át. Békében nyugodhat sz László barátom, mert tudom, hogy a magára maradt csonka család minden döntésében a Te véleményed, emlékek-akaratom benne van.

Az utóbbi időben sajnos gyakran álltam elhunyt kolléga sírja előtt, de olyan – a megváltoztathatatlanban érzett – megnyugvást, és az élet győzelmét a halál felett nem éreztem, mint sírod előtt.

Pápai Gábor

Elhaladva Európa földrajzi középpontja mellett, déltájban megérkeztünk Rahóra. A helyi erdészet területén önállóan dolgozik és funkcionál a Kárpátaljai Nemzeti Park. Vezetőjük elmondása alapján 20 000 ha rezervált „öserdő”-jük van. Ebből a legnagyobb területrészt az egy tagban levő 10 000 ha-os bükk öserdő teszi ki. Ezek a területeken 400 év óta nem folyt erdészeti munka.

Második éjszakánkat egy kisebb védett JF, LF öserdő közelében, a Fekete hegység Vastag-völgyi menedékházában töltöttük el. Emlékezetes utunk volt a kelet-európai hegyi utakon a nyugat-európai kisbuszunkkal, amíg eljutottunk a szálásunk közelébe. Végül egy leszakadt patak híd állta utunkat, így gyalogosan értünk célt alkonyattájban. A rezervált rész 1000 m tszf magasságban kezdődött, és magában foglalta a környék legmagasabb pontját, a Hovériát (2058 m). A menedékháztól néhány percnyi gyaloglásra hihetetlen látvány tárult a szemünk elé. A lassan ránkboruló sötétségben 50-55 m magas JF törzseket láthattunk, amelyek mellmagassági átmérője meghaladta a 130-140 cm-t! A legnagyobb fákat lajstromba vettük, törzsükön kis tábla jelezte adataikat. Darabonként 25-36 m³ élőfatömegű fák sokasága alkotta az 1000-1200 m³/ha fatömegű mintaterületet. Felejthetetlen élmény volt, úgy álltunk ott megnémulva, mint egy szentélyben!

Érdekességképpen a helyiek elmondták a becslött vadlétszámot ezen a 2000 ha-on: 47 db szarvas, 118 db vaddisznó, 84 db őz, 3 medve, hiúz és farkas elvéve. Érdekes adatsor?!

Három közbevető megjegyzést azért tenni kell itt, még mielőtt nagyon csodálnánk az egyébként valóban fantasztikus öserdeiket.

- ilyen ideális klíma mellett csak elrontani lehet az erdőket (1200 mm éves csapadék, télen 2 m-es hó...);
- egy évszázaddal ezelőtt ezek a hegyek és erdők uradalmi, császári-királyi kedvenc vadászterületek voltak, és mint ilyenek, egyéb irányban háboríthatlanok;
- a lehetetlen útviszonyok miatt a fakitermelés értelmetlenné válik, hiszen nem hasznosítható a faanyag. Így aztán a fák elérhették e csodás méreteket és életkort.

Kellemes alvás és reggeli patakbeli fürdés után kezdődött a harmadik napi programunk, amely a már említett 10 000 ha-os bükk öserdő megtekintése volt.

Európa legnagyobb védett területét a védettség mértéke szerint A, B és C fokozatba osztották be. Mindhárom fokozatban mintaterületeket és mérőpontokat helyeztek el. A szinte elegenden bükkös állományban elszórtan gigantikus JF, LF, HSZ, MCS, GY, HJ, MK egyedeket találtunk. Egy mintaterület jellemző adatai a következők voltak:

Tszf. magasság	- 6-800 m	db-onkénti fatömeg	8-10 m ³ /fa
Éves csapadék	8-900 mm	Legnagyobb fatömeg	20 m ³ /fa
Átlagmagasság	35-45 m		
Átlagátmérő	100 cm		

Nagyon szép látvány volt a hatalmas fák sokasága és a kidőlt fák helyén keletkező fényárban felverődő sok újulat is. Az állomány egészségi állapota igen jónak mondható, 3-5 évente tömeges makktermés jelentkezik. Negyedik napunkon, szeptember 30-án leszálltunk az öserdő égi világából és három, termelő erdészeti néztünk meg.

Elsőként Ungvártól É-ra a szornavai erdészetenél jártunk. Területükön 75% bükk és 25% fenyő van. Elmondásuk szerint még a magyarok kezdték el a százelőn itt a fenyő-félék tömeges telepítését. Hamar rájöttek azonban a szakemberek arra, hogy ezen a területen ez a koncepció nem válik be, így leálltak a programmal. (Vesd össze hasonló fekvésű és magasságú helyek Német- és Csehországban...)

Az erdészetenk évente 100 ha fokozatos felújítóságát a termelési lehetősége. A bükköt természetes úton újítják fel, a többi fajfaj csemetéjével akkor telepítenek mesterségesen, ha maguktól nem újulnak fel.

Telepítési mennyiség: 3-6000 db/ha, felújításai sikeressége eléri a 93-97%-ot.

A telepítéshez szükséges csemetéket saját, erdészeti kertekben állítják elő. Több kertet működtetnek egyszerre, más-más tszf-i magasságon. A csemetekertek helyét 5-6 évente változtatják. Panaszkodtak az ideai szárazságra, mondván, hogy csak 800 mm csapadék esett az első 9 hónapban! Mit szólnának a nálunk esett ideai 300 mm-es átlag csapadékadathoz?

Az erdészet kísérletekkel is foglalkozik. 5-600 ha DF-ültetvényt tanulmányoznak, valamint klónozással létrehozott egy „madárszemű jávor” magtermelő állományt, hogy kiderítsék, a mag is örökíti-e a kívánatos tulajdonságot vagy csak a vegetatív utód?

Hangulatos baráti ebéd után érkezünk meg a perccsinszki erdőgazdaság turjaremetei erdészetihez. 450 m tszf magasságon néztünk meg egy 1896-1905-ös telepítési DF-ültetvényt. (Vajon van-e összefüggés a teljesen hasonló zempelési DF-állományainkkal?)

Az 1,80 ha-os mintaterületen a következő adatok a jellemzők:

- Fatömeg 1250 m³/ha
- Átlagmagasság 48 m
- Átlagátmérő 52 cm

Kiállítók és látogatók figyelem!

A Müncheneri Vásárok Hivatalos Magyarországi Képviselője
a PROMO Kft. 1064 Bp. Rózsa u. 55.
Tel.: 142-514, 142-6748
Fax: 142-5589, 142-974)
Ügyintéző: Ravasz Ágota

Vége a tigriseknek?

Peter Jakson nemzetközi szakértő megerősítette azt a tényt, hogy újabb kezdeményezések nélkül, amelyek a jelenlegi helyzeten valamelyest javítanának, a tigris a következő tíz éven belül kipusztul.

E megbőrbentő hír ténye mögött az áll többek között, hogy a tigris csontjainak felhasználásával állítják elő az ún. „kuruzsló gyógyszereket”.

(BBC, Wildlife, Juni 1993. Ref.: R. Kovács Gábor)

Tisztelt Kollégák!

Kincses Benjámín családjának megsegítésére gyűjtést szervez a Fröccsöntő Sasok Baráti Társasága.

Felesége néhány éve rokkantnyugdíjas. Nyolc gyermekük született. Sajnos Benjámín is kórházba került. Szívizomgyulladás két hónapig kellett kórházban feködni, s még a mai napig is rendszeres kezelésre szorul.

A szülők szeretnék gyermekeiknek mindent megadni, hogy azok gondtalan és boldog életet élhessenek.

Mi, a Fröccsöntő Sasok, értesülvén a család szerencsétlenségéről elhatároztuk, hogy segíteni próbálunk neki.

Az Erdészeti és Faipari Egyetem keretén belül megrendezett gyűjtéssel szerényen hozzájárulhattunk a karácsonyi ünnepek költségeihez.

Szeretnénk azonban, ha a családnak a továbbiakban is segítségére lehetnénk. Ezért folyószámlát nyitottunk, amelyre várjuk mindazok adományait, akik szeretnének hozzájárulni a Kincses család gondjainak enyhítéséhez.

Kérjük, hogy adományait a FS elnökének nevében futó lakossági folyószámlabetétre szíveskedjenek befizetni: Horváth János (MNB 339-98121, számla száma: 371-15009-8)

Segítő támogatásukat a család nevében is előre köszönjük!

Fröccsöntő Sasok Baráti Társaság

Bővebb felvilágosításért a FS elnökéhez (Horváth János a. Csam, Sopron, Ady E. u. 5. Telefon: (99) 311-100/240) fordulhatnak.

Nem védett terület, így az elszáradt egyedeket kitermelik. Tavaly sűni újulat volt az állomány alatt, ezek nagy részét kicmelték, és magoneként más erdőrészekbe telepítették. Érdekes ajánványozat volt a fák alatt, ritkán foltokban bükk-sás, egyvirágú gyöngyperje, kaponyak, őzsaláta, fehér perjeszittyó, hegyi orbáncfű és többféle moha.

Harmadik állomásunkon, a poroskovai erdészeti JF magtermelő állományt tekintettünk meg. A most 83 éves fákat egy Gy-bükkös erdő helyére telepítették mesterségesen. Mivel magot igen nehéz és veszélyes álló fáról gyűjteni, így ez a magtermelő állomány úgy tölti be hivatását, hogy a rendszeresen és tömegével megjelenő újulatot kiszedik az állomány alól, és csemetekertekben visszaiskolázzák 2-3 évre. A magoncok gyűjthetőségéhez az erdő alját állandóan tisztán tartják. Ez a sok élménnyel teli nap baráti vacsorával zárult cennél az erdészettel.

Parázsón sült burgonya, nyúlhús, italként az elmaradhatatlan helyi vodka mellett igazán bensőséges hangulat foghatott el bennünket.

Utolsó napunkon, pénteken, nem sikerült szakmai programot szerveznie Georgesnak, azonban ez nem jelentett túl nagy gondot, mert a felszabadult fél napot Ungvár nevezettségének szentelhetjük, úgymint: a vár, a piac, a városközpont, az Ung partja.

Napi programjaink rövid összefoglalása után zárásként megállapítható, hogy Kárpátalja erdei valóban csodálatra méltók. Egyetemi professzorainktól jó néhányszor hallhatunk e fenséges tájakról, azonban kicsoda élmény volt most testközelből látni a gigantikus fákat és a Kárpátok egymásba ölelkező hegyvonulatait!

Vendéglátóink a saját mostoha körülményeik ellenére nagy szeretettel és barátsággal kalauzoltak bennünket öt napot át, szakmailag és emberileg a lehetséges maximumot nyújtották.

Köszönet érte!

Záró gondolatként: bár alföldi születésű vagyok, ezután kételkedem Petőfi soraiban...

*„Mit nekem te zordon Kárpátoknak
Fenyvesekkel vadregényes tája,
Tán csodáltak, ámde nem szerettek,
Képzetem hegy-völgyedet nem járja...”*

Milyen lesz Európa hegyvidékeinek jövője?

Nyugat-Európában a környezetvédelem az elmúlt évtizedek tapasztalata alapján egy újabb szemléletű környezetvédelem szélesebb körű elterjesztését szorgalmazza. Ennek oka, hogy a hegyvidékek mintegy 30 éve alapvetően új jelentőséget kaptak.

A környezetvédelemben a „városi szemléletmód” a védett területen élő lakosság érdekeit figyelmen kívül hagyta, és a környezetvédelmi problémák ma már alig orvosolhatók ily módon.

Az európai hegyvidékeken az ökoszisztémák mélyreható megváltoztatásával egyrészt jelentős környezeti károkat szenvedtünk, másrészt azonban a helyi parasztcsoportok, szövetségek gyakran „tartós természethasználót” fejlesztettek ki, mert ők a saját életterüket túlélési célból mindig ápolva, gondozva tartották. Így olyan kis területű kultúrvidékek keletkeztek, amelyeknek fajtáisége gyakran nagyobb volt, mint a természetes hajdani vidéké.

Mivel valamennyi európai hegyvidék (kivéve Skandinávia északi része) ökológiailag többé-kevésbé átalakult, és gyakran csak a sziklafalak és a jégterületek maradtak meg eredeti természetes állapotukban, a *védenélő területek és a vegetációtársulások ma szinte mind kultúrvidékeken találhatók*, amelyek bizonyos *tartamos gazdálkodásnak* köszönhetik létüket.

A természetvédelem és a gazdálkodás (helyi és táji gazdálkodás szükséges) közös érdeke, hogy a hagyományos tartós gazdálkodást tovább folytassák, mert csak így lehet a kultúrtájakat fenntartani, és az ökológiai problémákat úgy kezelni, hogy az a helyi érdekeltek létét ne veszélyeztesse. Az ilyen környezetvédelem nem elsődleges feladata a nemzeti parkok és természetvédelmi területek kijelölése, hanem a területhasznosítás kialakítása a tartós gazdálkodás figyelembevételével.

Európai hegyeinkben a fejlődés sokszínűségét tekintve nem adható általános stratégia, hogyan kell a környezetvédelmet kialakítani, hanem minden hegységnek, hegységtájunk, régióknak szüksége van egy saját koncepcióra, amely a vidék speciális problémáira kihegyezett. Ez a koncepció csak az összes érdekeltek fél közös együttműködésével valósítható meg.

Naturupa, No. 72-1993. Ref.: Dr. Kovács Gábor